

Girasek Károly
2651 Rétság, Orgona köz 2.
www.girasek.hu
girasek@wnet.hu

Észrevételek, javaslatok a helyi média működésével kapcsolatban

Mezőfi Zoltán polgármester úrnak

Tisztelt Polgármester Úr!

Szöbeli megbeszélésünk alapján alábbiakban küldöm a be nem fejezett beszélgetés folytatásának alaptéziseit. Úgy gondolom, ha átolvasod, találsz benne olyan gondolatot, amit mérlegelni szükséges, vagy legalábbis érdemes a helyi média joggal vitatott ügyeinek megoldására.

Hangadó című városi újság ügyei

A Hangadó a városi SZMSZ-ben meghatározott hivatalos lapja a Rétságnak. Ugyancsak ott meghatározottak szerint (lenne) kötelező benne megjelentetni a testületi ülések időpontjait napirendjeit, a hozott rendeleteket, – illetve annak rövidített ismertetőit az elérhetőségek megadásával – a tisztségviselők fogadóóráit, illetve a hivatalos hirdetményeket, közleményeket. Ennél fogva a városnak kötelessége a lapot működtetni. (Másik ugyanis nincs helyette.)

A Hangadó kiadásával – és más kiadói feladatokkal – a képviselő-testület a művelődési központot bízta meg. Felelős kiadó az intézmény igazgatója. Ahhoz, hogy a lap megfelelően működjön nem elég ezt a feladatot meghatározni, hanem a működés feltételeit is biztosítani kell. Ez személyi és tárgyi, legfőképpen pénzügyi feltételeket jelent.

Az igazgató a felelős kiadó, de sehol nincs sem előírva, sem nem lehetséges előírni, hogy bármely igazgatónak újságírói, szerkesztői végzettséggel kell rendelkezni. Ez ugyanis nem része a népművelő-képzésnek. (A ma divatos művelődésszervezőinek pedig egyáltalán nem.) Így az igazgató azért felel, hogy legyen, aki ezt a munkát elvégzi. Ez így is történt. Annak idején Haváné Bakos Nóra bízta meg – akkor külsősként – Végh Józsefet, a szerkesztési feladatokkal. Erről az intézménnyel jött létre jogviszony. (Nem a testülettel és nem is jöhet létre a testülettel!)

A szerkesztő – mivel ezzel egyrészt munka van, másrészt szerzői jogi alkotói tevékenységet végez, nem kötelezhető díjfizetés nélküli munkára. Amennyiben a retorziók Végh József felé irányulnak, az sem elvárható, hogy valakit ingyen tudjon szerkesztő munka ellátására szerezni, és ilyen értelmű szerződést kössön pályáztatás, vagy egyéni választás alapján. Szerződés pedig kötelező, hiszen a főszerkesztő – akár büntetőjogilag is – felelősséggel tartozik, munkát végez, és szerzői jogi alkotását is díjazni kell. Amúgy pedig be van jelentve az illetékes sajtószervnél, mint a lap felelős szerkesztője. Ezen bejelentést is dokumentálni kell, bármilyen változás lenne. Nem tudom elképzelni, hogy bárki legyen, aki aláír egy térítés nélküli szerződést, amelynek alapján kötelessége a Hangadót a Rétsági Kalendáriumot és az RTV-t főszerkesztteni, ezzel munkája van, és felelősséget is kell viselnie. Egyetlen út van. Megteremteni a pénzügyi feltételeket a főszerkesztő díjazására.

A főszerkesztő feladata nem elsősorban a cikkek írása, hanem a lap szerkesztése. Bár Végh József ennél többet tesz.

Főszerkesztőt az intézmény vezetője bízhat meg. Mivel a kiadói jogok és feladatok az intézményhez lettek telepítve. Minden más megoldás hatáskörelvonást jelent, tehát jogsértő.

Egyetlen dolog történt, amikor pályázat alapján ő lett kinevezve igazgatónak. Az akkori testület hozzájárult, hogy a főszerkesztői feladatokat munkakörén kívül továbbra is ellássa. Ez a felhatalmazás nem visszavonható. Mivel így saját magának történik kifizetés, ezért azokat – a rend szerint – a polgármester utalványozza. Ennyi jogkör van, nem több.

A főszerkesztő a művelődési ház igazgatójának tartozik beszámolni. Ha bármi gond lenne, az igazgató tartozik elszámolni a testület felé, és szükség esetén intézkedéseket tenni. Ilyen szükség nincs, mert a lap példamutatóan szerkesztett, folyamatosan megjelenik, formai és tartalmi színvo-

nala messze felette áll egy hasonló nagyságú település havi lapjának. Éppen fordítva van! Kicsit nagyobb kisvárosokban, de azonos feladatra (Hangadó, évkönyv, TV) önálló munkakörbe alkalmaznak szakembert, sokkal magasabb fizetéssel és költségekkel.

Visszatérve az alapproblémához

Amennyiben az intézmény feladatul kapta a lap kiadását, akkor az ezzel kapcsolatos – kétségtelen hogy arányos és indokolt – költségeket biztosítani kell számára. Ha ez nincs biztosítva lap megjelenítése nem követelhető.

Ha biztosítva van, az igazgató dolga eldönteni, ki a főszerkesztő. Ebbe a testületnek nincs beleszólása. (Nem is lehet! A képviselők jogállásáról szóló törvény (2000 évi XCVI tv 5. § j pontja) eleve kizárja, hogy egy képviselő bármilyen döntéshozó testületben részt vegyen a helyi médiával kapcsolatban. Ebből egyenesen következik, hogy ilyen döntést a képviselő-testület sem hozhat!)

Úgy sincs beleszólása, hogy a főszerkesztő nem tetszik, másként szankcionálni nem tudná, akkor pénzügyi, adminisztratív eszközökkel avatkozna be. Ismétlem tehát, az arányos és indokolt költséget biztosítani kell a kiadónak.

Ha az egyes képviselők által kívánt, de jogilag nem indokolt helyzet állna elő, hogy Végh József nem végzi el a feladatot ingyen, akkor az sem járható (és nem törvényes), hogy másnak azonban lenne pénz, akit a testület közvetlenül bízna meg.

A költségvetésről, és annak egyes tételeivel kapcsolatos kikötésekről. Tény, hogy a költségvetés egyik vitájánál elhangzott egy javaslat, mi szerint a Hangadó szerkesztői díja szűnjön meg. Szomorú, hogy törvényességi észrevétel nem volt, pedig ez több okból jogsértő javaslat. Az is igaz, hogy szavazás sem volt. És akkor az egész költségvetés sem lett elfogadva, tehát semmiféle érvényes határozat nem született. (Még ha lett volna megszavazott módosító indítvány, az is csak a teljes költségvetés megszavazásával válna érvényessé. Külön semmiképpen.) Ugyanakkor az igazgatónak – igaz kötelező formások nélkül – elküldtek egy „határozatot” a tiszteletdíj megvonásáról. Ez érdekes.

Egy következő ülésen a testület tulajdonképpen vita nélkül megszavazta a költségvetést. Azt a költségvetést, amelyben benne volt a tiszteletdíj. Más ugyanis nem volt. Igaz, ezt a változatot sem a képviselők, sem a nyilvánosság, sem az igazgató nem látta sem akkor sem azóta sem. Ez egy népmesei költségvetés. Hol volt, hol nem volt. A szavazáskori esetet tudjuk. Kelltt szavazni, de nem volt rendelattervezet, sem előterjesztés, sem táblázatok. Tehát a költségvetésben benne kell lennie a tiszteletdíjnak, hiszen azt érvényes szavazással senki nem vette ki.

A másik állításom, hogy nem is veheti ki!

Ezek a tételek ugyanis nem részei a költségvetésnek! A testület ugyan igen részletes tájékoztatást kapott egyes költéghelyek tartalmáról, de ez nem a rendelet része, csupán részletes információ a vitához. A testület az intézmény költséghelyei szerinti összegeket – egyszerűsítve a sarokszámokat – hagyja jóvá a költségvetési rendeletben. Nincs joga konkrét tételeket törölni, vagy betenni. Több oknál fogva sem. Az fentiekén kívül – pénz nélkül nem lehet feladatot adni – azért sem, mert ez már sérti az intézmény szakmai önállóságát. Legfőképpen pedig azért, mert az intézmény igazgatójának költséghelyeken belül magának van átcsoportosítási lehetősége. A testület az adott költséghely főösszegét – elvileg és kellő indokkal – csökkentheti, de azt, hogy a csökkentett összegből az igazgató mit nem hajt vére azt a költségvetésnél nem kötheti ki. Tehát neki van átcsoportosítási lehetősége. Ő döntheti el, hogy X összegű elvonás alapján mely feladatot hagyja el. No már csak ezért sem lehet olyan határozatot, és pláne nem olyan rendeletet hozni, hogy egy kötelező feladat tiszteletdíját megvonják. Ezen logika szerint legközelebb az iskolától törlik a kretára tervezett összeget, de előírták, hogy a munka folyjék, a pedagógus írjon a táblára – az ujjával(?) Ez fizikai és jogi non-sense.

Eldöntheti a testület mondjuk a Munkatervben – amit nem hagyott jóvá – de ott is csak úgy, hogy olyan feladatot szab, aminek a pénzügyi feltételeit biztosítja. A Hangadó benne van a munkatervben is!

Ezügyben végkövetkeztetés: A testület törvényesen nem hozhat olyan döntést, hogy egy helyi média főszerkesztői tiszteletdíját megvonja, de akárkit kötelez a munka elvégzésére. A költség-

csökkentés egyet jelent a lap megszüntetésével, amit SzMSz módosítás nélkül – meg egyébként sem – nem lehet megtenni. Egyetlen helyes eljárás van. Az intézmény igazgatója az éves költségvetésben meghatározott keretek felhasználásával szervezi a munkáját, a lap kiadását is. E hatáskörében megbízhat főszerkesztőt – vagy ha visszavonhatatlan engedélyt kapott arra, hogy ő lássa el ezt a feladatot akkor ő maga számára – ezért tiszteletdíjat fizessen.

Internetes ügyek

A retsag.hu oldal működésével kapcsolatban számtalan probléma merül fel. Ezek mindegyikét itt érinteni nincs mód. Egy jelenségre reagálnék, és kérnék benne egyértelmű állásfoglalást. Nevezetesen többszörösen elhangzott, hogy Gál Gábor, vagy a testület – bár ezen javaslat sem lett érvényesen megszavazva – előírta Végh Józsefnek, hogy a művelődési központ mindenféle városi rendezvényről képes riportot küldjön a honlap számára.

Ezen elvárás több oknál fogva is aggályos.

Egyrészt a már idézett (2000 évi XCVI tv 5. § j) törvényhely alapján a testület abban nem dönthet, hogy ki, milyen anyagokat, mikor, mennyiért ad a város hivatalos honlapjára. Erre csak a szerzői műveknél felhasználói szerződés szerint lenne mód. Ilyen pedig nincs.

Itt ugyan nem kell rögzíteni, hogy a honlapot valamikor a művelődési ház működtette, azt kivették a kezéből. A polgármesteri hivatalra bízta. Elvben volt felelős kiadója – az akkori jegyző, ami ugye automatikusan nem szól át az újra, mert ez sehol nincs leírva. És elvileg volt főszerkesztője, aki ma ugyancsak nincs. (Magam részéről eléggé elfogadhatatlannak tartom, hogy a polgármesteri hivatal közvetlenül működtesse a helyi médiát, mert erre egyrészt alapító okiratában nem kapott felhatalmazást. Másrészt éppen az összeférhetetlenségi előírások miatt elképzelhetetlen. A helyi médiának kötelező függetlennek és befolyásmentesnek lenni a testülettől és a hivataltól. Az így nem biztosítható.)

Ezen túllépve, tehát kell lennie felelős kiadójának, és kell lennie felelős szerkesztőjének. (Jelenleg egyik sincs, de ezen is lépünk túl) Na mármost akkor ezek a személyek dolga egyrészt megalkotni a honlap szerkesztési elveit, koncepcióját, másrészt biztosítani az anyaggyűjtést, feldolgozást. Ehhez szükséges források biztosítva vannak! Az tehát a főszerkesztő dolga, hogy kivel írta, kivel fotóztat – akinek erre gépe, felkészültsége van, és elvállalja – és ezért kinek mennyit fizet, vagy hogyan szerzi meg ezen művek szerzői jogát.

Mert ám erről is kell beszélni. A fotó és a cikk a szerzői jogi törvény szerint is szerzői mű. Arra nem lehet semmilyen határozatban kötelezni senkit, hogy díjmentesen köteles művét felhasználásra átadni akárkinek is. (1999. évi LXXVI. Törvény 16. §. 1.)

Az tény, hogy a művelődési központ alapító okiratának módosításakor a leírt szöveghez képest Gál képviselő bedobott egy mondatot, hogy legyen az alapító okiratban, hogy a művelődési központ legyen köteles helyi rendezvényekről képes tudósítást küldeni a retsag.hu-ra. Sajnos senki nem mondta, hogy ez ebben a formában kapitális baromság, és jogsértő is. Az alapító okirat nem munkaterv, és nem üzenőfüzet. Ennek ellenére a testületi többség megszavazta. Ettől még nem válik végrehajtható feladattá.

Az alapító okiratban azokat a tevékenységeket kell felvenni – azt is szigorúan TEÁOR szám szerinti meghatározással -, amelyeket az intézmény végez és végezhet. Ezekről adhat ki pl. számlát. Ha egy tevékenység nincs az alapító okiratban, abból baj lehet. Ha viszont benne van akár 100, az nem jelent mást, csak azt, hogy megfelelő egyéb szabályzatokban foglaltak szerint (Saját SzMSz, munkaterv, munkaköri leírások, stb) ezeket végezheti, ha ehhez a pénzügyi és személyi feltételek biztosítottak. Sok cég és intézmény éppen ezért bőven beír az alapító okiratba – mit sem lehet tudni alapon. Ez önmagában nem kötelezi ezen feladatok elvégzésére.

Rendben. Úgy fogjuk fel, az alapítás megtörtént, ezt az intézmény végezheti, a maga szakmai önállóságával, ha erre a pénzügyi és egyéb feltételek biztosítva vannak, és munkatervi feladatként – a pénzügyi feltétellel együtt – meghatározza magának, a testület ezt megszavazza. Ilyenek nincsenek! Gál Gábor szándéka az ingyenmunka, a vezető ezen a címen való zsarolhatósága, ha nem tesz eleget a szerinte kötelező előírásnak. Ez nem jogszerű.

Egyrészt a városi honlapnak kell legyen főszerkesztője. E főszerkesztő szervezheti az anyaggyűjtést, és felel is érte.

Az teljességgel elképzelhetetlen, hogy fű, fa virág küldözgessen szerkesztői kontroll nélkül a működtető céghez (Wnet Kft.) cikkeket, képeket, hogy az tegye fel. Ő nem szerkesztő, nem felelős

az anyagokért. Csak azt tehetné fel, amit a szerkesztő jóváhagyott. (Jelen állapot eredménye, hogy aminek lennie kellene az nincs a honlapon, viszont rengeteg oda nem illő provizórikus, tele hibával fogalmazatlan anyag, silány, retusálatlan képek jelennek meg mindenféle koncepció nélkül. Csak azért mert valaki „beküldte”. Nem a szerkesztőnek, az internetszolgáltatónak!

Az teljesen elképzelhető, hogy a városi honlap felelős szerkesztője – ha lesz – együttműködést alakít ki az intézményekkel. Utasítási joga nincs, hiszen az az intézmények önállóságát sértené, hatásköröket vonna el. Egyértelmű, hogy csak együttműködési lehetősége lenne, utasítási joga neki sem.

Amúgy ilyen elvárás – kötelező jelleggel – csak akkor lehetne megkövetelni, ha ehhez a feltételek a házban biztosítottak lennének. Jelesül lenne az intézménynek egy ezen feladatra alkalmas fényképezőgépe. Nincs! Lenne munkaköri leírásban foglalt feladat szerint arra kiképzett újságíró. Nincs! Legyen a fényképész szakmában járatos, vagy ilyen végzettségű ember. Nincs! Az intézmény létszáma a jelenlegi testület idején (is) jelentősen csökkent, az SzMSz-ükben jóváhagyott létszámkereteket is „zárta” a testület, így legalább 2-3 fő (könyvtárat is beleértve) szakalkalmazottal kevesebb személy van, mint amennyi a munka elvégzéséhez szükséges. Ehhez képest pénzügyi forrás nélkül állandóan új feladatokat adnak ki. Ez is tarthatatlan és végrehajthatatlan.

Az tehát nem megkövetelhető, hogy az igazgató szabadideje terhére, saját fényképezőgépével, saját szerzői műveket állítson elő, és azt díjmentesen legyen köteles bárakármilyen helyi sajtó rendelkezésére bocsátani.

Ismét kiemelendő, ha tenné is, csakis saját szándéka szerint és csakis a honlap szerkesztőjének küldhetne bármit, és csak szerkesztői gondozás után kerülhetne fel a honlapra.

Ennél lényegesebb, hogy pontosan meg kellene határozni a városi honlap feladatát. Volt ilyen, a testület eltörölte, az akkori kiadói jogokat a Művelődési Központtól megvonta, saját hatáskörbe vonta. (Ez ugyan jogsértő, de ezen már túlléptünk.) Akkor a jelenlegi felelősök dolgozzák ki a honlap működési szabályait, tartalmi szerkezetét. Az úgy nem működik, hogy aminek lennie kellene, az egyszerűen nincs fenn a honlapon, viszont ha „két macska összeszalad” vagy kinyílik a hóvirág (ilyen volt) az hírértékű a város hivatalos honlapján, mert csak valaki feltette – és tehetette – az akkor még létező szerkesztő tudta, engedélye nélkül. (Más cikkekről nem is beszélve.)

Álláspontom – és törvényi előírás szerint - a város hivatalos honlapjának nem kell egy teljes település minden mozzanatát átfogó portálként működni. Azt kell tennie, ami viszont a törvényi előírás. Hivatalos anyagokat, közleményeket megjelentetni, közzétenni, szerződéseket, gazdálkodási mutatókat nyomtatványokat elérhetővé tenni ügköröket részletesen megfogalmazva – a dolgozó munkakörével, elérhetőségével megadva – közzétenni, elektronikus ügyintézés felé mozdulni.

A testületi anyagokat pl. a már idézett 2005 évi XC-es tv értelmében a benyújtáskor! (nem a kiküldéskor, a benyújtáskor!) kötelező feltenni. Nem válogatva, mindent ami nyílt ülésre kerül! Ez ma már annyira formai feltétele az ülés megtartásának, hogy a környező kis falvak jegyzője addig nem enged ülést tartani, amíg az anyagok fel nem kerülnek. (Tolmács, Bánk pl.) Ugyanígy kötelező a testületi döntéseket, a dolgozók és vezetők – csoportosított – bérezését megjelentetni, a hozott rendeleteket – követhető, egységes szerkezetben – elérhetővé tenni, az ülések jegyzőkönyveit – az SzMSz szerint a teljes jegyzőkönyvet a csatolt előterjesztésekkel együtt – 15 napon belül feltenni. Ugyancsak itt lenne helye a hivatalos hirdetményeknek a lomtalanítástól az álláspályázatokig. No ezek nincsenek.

Ezen túl a város kiemelkedő rendezvényeiről – a szerkesztő szándéka szerint és általa felkért szerzők bevonásával – adhatna képes beszámolót. A város kiemelkedő rendezvényeiről! Ilyen volt pl. a 20. éves évforduló kitüntetések adásával. (Márc 15.) Más nemigen. Úgy ahogyan történt! Ehhez a város fizetett fényképészt, a díjban benne foglaltatott a képek felhasználási joga. Tudni lehet, hogy egyetlen nap 2-3 órájáért többet fizettek, mint amennyit addig egész hónapban a Hangadó szerkesztésért. Ez utóbbit pedig – egyész hónapban – ezután ingyen akarja az önkormányzat(?) végeztetni?

Ezen túl az intézményeknek – ugyancsak jogszabályi előírásra – kötelező saját honlapot működtetni és azon az alapidokumentumokat elérhetővé tenni. **Van is saját honlapja a művelődési**

központnak, a könyvtárnak az iskolának, az óvodának. Mindössze azt kellene tenni, hogy ezek linkjét megadni az intézmények elérhetőségénél, akkor az olvasó mindent megtalál. Nem kell azt – sok szempontból nem is helyes és jogszerű (már idézett Szjtv) mind a városi honlapra átmásolni.

Nos az intézmény pedig a saját honlapján olyan módon jeleníti meg a számára fontos eseményeket, ahogyan azt ő látja jónak tartja fontosnak. Így meg is jelennek óvodai rendezvények és felhívások az óvoda honlapján (ovi.retsag.net), iskolai rendezvények dokumentumok és felhívások az iskola honlapján (suli.retsag.net), a művelődési házban történt események, dokumentumok részletes programinformációk a művelődési ház honlapján (vmkk.retsag.net), de még a könyvtárnak is van saját honlapja (konyvtar.retsag.net). Ezeket az intézmények saját szakmai szabadságuk szerint működtethetik, ebbe a városi honlap szerkesztőjének beleszólása nincs, de a testületnek sem. Akkor pedig a vonatkozó képes anyagok, tudósítások ott megjelennek. Linkekkel kellene rá hivatkozni, ilyen egyszerű az egész.

Tehát – honlapügyet összefoglalva – pontosan az látszik, hogy a városi honlap gazdátlan, a frissesség látszatát kelteni akarván jogsértő módon követelnének anyagokat konkrétan a művelődési háztól.

A lapon hivatalos közlemények nincsenek, a kötelező tartalom nem elérhető. (Nemlézető cég – Mitsubitsi reklám – az van, vagy sokáig volt, most meg csak a helye van. Ezért a Rétság Autóház ha jól értesültem már felszólítást is kapott, nem használhatja a Mitsubitsi nevet, logót, stb. Erre sincs szeme senkinek)

Ezt kellene rendbe tenni, és meghagyni, hogy az intézmények saját hatáskörökben – ismétlem kötelezően működtetendő – honlapjukon jelentessék meg a számukra fontos híreket, tudósításokat.

Ezt a honlap főszerkesztőjének kiválasztásával, munkáltatásával lehet elérni, és nem mellőzéssel kézivezérléssel, az intézményvezető – fentiek szerint is jogsértő – cseszegetésével. Ebben viszont javaslok mielőbbi rendbetételt.

Tisztelettel várom, hogy javaslataim mérlegelésre, és az elfogadható elemek megvalósításra kerüljenek.

Rétság 2009. április 27.

Girasek Károly